

اداره مرکزی :

آنقره ده ، استانبول جاده سنده آنقره
معارف امینلکی پاشده کی دائرة

استانبول بوروسی :

استانبولده ، آنقره جاده سنده ۸۷ نومروده
دائرة مخصوصه

حیات

خیابانهای ... دیار داهای هر حیات قاتلم

نسخه هبرده ۱۵ غرورده

سنة لکی بوسته ایله ۷,۵ لیرا
(اجنبی ملکترلر ایچین ۷,۵ دولار)

ایوه واهلان ایشلری ایچین استانبول بوروسته
مراجعت ایدیلیر .

یازی ایشلرک مرجعی آنقره مرکزدر .

صافی : ۷۴

آنقره ، ۲۶ نیسان ، ۱۹۲۸

۳ نجی جلد

مصحح

بیاض زانباقلر مملکتنده

تعلیم و تربیه اعضاسندن علی حیدر بک
افندی غریغوری پتروفک « بیاض زانباقلر
مملکتنده » اسمنده کی اثرینی ترجمه ایتدی ،
باصدیردی . بو اوافق کتابده بعض تدقیق و مشاهده
لرک خلق محبتنی آشیلماق ایستهین موعظه لرله
برلشدیکنی کوروورسیکیز ؛ بو نوع اثرله
جوق احتیاجز واردر . سنه لرجه دولتی
قورتارمق ، مملکتی دشمن استیلا سندن ،
خلقک فعالیتنه انکل اولان باغلردن قورتارمق
ایچین اک بویوک مجادله یی یامش اولان بو کونیکی
نسله داهای هنوز یاباجنی ایشلرک باشلانغیجده
اولدیغنی دائماً خاطر لاتمغه مجبورز . بو اوافق
رساله نك قیمتی بالخاصه بو نقطه ده در . اوزون
مجادله لردن چیقان ملتدرده بعضاً یورغونلق
کوروولور ، بویله بر یورغونلق روحی قوتک
ضعیفه دیکنه ، مفکوره لر پیشنده قوشاجق
« قدرت » ک آزالدیغنه دلالت ایدر . بزم ایچین
اک مهم تهلکه ودر . بوندن قورونمق ایچین ده
هر زمان خلق قارشیسندنه وظیفه لریمزی
اخطار ایلهین اثرله احتیاج واردر ، حیدر
بکک ترجمه ایتدیکی کتاب کوزلری خلقه
چویرمک لزومنی اخطار ایلهین خطابلردر .

الیمده اولسه حیدر پاشا - آنقره آراسنده
سیاحت ایلهین هر یولچینک اله بو کتابی ویریر ، بو
اثری اوقوتدیر برکن بر طرفندن ده جوارده طوپراق
یغینندن عبارت اولان کویلره باقدیریردم . معلم
اولسه یدم چوجوقلره بولوندیغم شهرک کنار
سوقاقلرینی کزدیریرکن ، اولر ایچنده

قونوشولان سوزلری اولره تکرار لارکن ، یحه ،
ایچمه ، کینمه طرز لرینی کوسته برکن غریغوری
پتروفک کتابندن صحیفه لر اوقوردم . قوماندان
اولسه یدم ضابطا لریمک مجتمع بولوندیغی محفلره
بو کتابک بعض صحیفه لرینی قوپه ایدر و آصاردم .
فکرلرک عمل و حیات اوزرینه مؤثر اولدیغنه
جوق قوتله ایناندیغم ایچین بو خطا بلردن نتیجه لر
بکله ردم .

خلقک رفاهنی یالکیز اقتصادی محیطک
کندیلکندن انکشافنده بکله یلره حیرت ایدیورم .
بو انکشافده ، یاییلاق فکر و قناعتلرک تأثیرینه
اهمیت ویرمه یلره شاشیورم . زراعتک ایله ره مسنی
هر کس ایسته یور ، فقط کویلی یه طوپراق له ، اقلیم له
مجادله ایدم جک روح و تربیه یی ویرمزسه کز بوترقی یه
سنه لرجه بیهوده یه انتظار ایدوب دورورسیکیز .
قازانان بر خلق ایسته یورسیکیز . قازانماک یولنی
خلقک سوق طبعیسندن ، ییلاشمش اعتیادلرندن
ناصیل بکله یه بیلیرسکیز ؟ شو طوپراق ییغینندن
عبارت کویلرک ، اورتاسندن چرکفلر آقان
سوقاقلرک قالقماسنی صمیمی اولارق ارزو
ایله یورسه کز بونلردن ایکره نن بر خلق کتله سی
یاراتمق مجبور یئنده سیکیز . ایشته « بیاض زانباقلر
مملکتنده » هیمزه بونی قوتله تلقین ایدیور .
بویله بر تلقین اکر هر کسک روحنده قوتلی
بر مفکوره او یاندیر برسه انقلابک استقبالدن
بکله دیکی « مسعود خلق کتله سی » دوغاییلیر .

بو غایه یی یاپه جق متفکرلره ، بو اوغورده
سز صدا سز چالیشاجق قهرمانلره احتیاج وار ،

بلکه بونوع متفکرلرک یازیلری بیلنهن شیلری
تکرار لامادن عبارت عداید یله جک ، بکله بونوع
قهرمانلری تزییف ایله یلر بولونا جق ، فقط
تورکیا خلقنک بو حقیقی یاردیمچیلری کندی
آبدلرینی کندیلری دیکرک دنیا دن کیتمش
اولا جقلردر .

« بیاض زانباقلر مملکتنده » یالکیز وعظ
و نصیحتدن عبارت دکلدیر . « بیک بر باتاقلق
مملکتنک » ناصیل بر سعیله « بیاض زانباقلر »
مملکتنه تحویل ایدم بیلدیکنی بزه کوسته ریور .
بر خلق مرشدی « سنلمان » ک ، بر کوی
دوقورینک ، خلق آراسندن یتیشهن بر رچل
قرالنک یاپدقلرینی خاطر لاتیور . روحلر اوزرنده
ایشله مه نك ناصیل انسانلر یارانا بیلر جکنی
آ کلا تیور . اثرک اک کوزل صحیفه لرندن بری ده
قیشالارک ناصیل بر خلق مکتبی اولدیغنی تصویر
ایدن صحیفه لردر . بو صحیفه لر بزم ایچین باشند
اشاغی بر پروغرامدر . کویلرینک اونده برنده
معلم و مکتبی اولمایان بر مملکتده یز ، بر طاقم
کویلرده داهای سنه لرجه معلم بولوندیرمق
امکاتی الده ایدمیه جکیز . اونک ایچین
کویلریمزک اکثریسی ایلك و حقیقی تربیه سنی
قیشلاده آلا جقدر . فینلرک قیشالارینه صوقدقلری
روح عیناً بزم امللریمزی ده خلاصه ایدیور ،
پتروف کنج فین ضابطا لرینک اغزندن شوسوزلری
سویله تیور :

« بزم یکی ملی اردو مزروحاً یکنی ، اعتیادلری
اعتبار یله یکنی ، خدمت عسکریه لرینک نتیجه لری

مدنیت اولجوسی

اجتماعیات

— ۴ —

نهی

ترقی فکرینک متأ و تطاملی

انکلیز نظامیلمکله کوره ترقی فکری

— ۲۳ —

(۱۹) نجی عصره کلینجه به قادار ترقی فکری بوتون الهامی دیگر صنفلرک کافه سندن جانلی اولارق بورژوا صنفنک نیکیلدکی و مثبت علملرک ترقی سندن آلاراق ساده جه عقلی برصفه ده ، دها دوغروسو فکریاتجیلک ساحه سنده انکشاف ایدیوردی . متباداً قوتلنمک و بالنتیجه سیاسی و اجتماعی بر طمر تأمین اتمک ایسته یین بو صنف نظرند دین و موناشری سلاه لرینک قیمتی آرتق قالمادیفندن بوتون امیدلرک یکی بر اعتقاده باغلا نوسی بر ضرورت اولشدی . نته کم فرانسیز فیلسوف و سیاسیلرندن (واشه رو) [۱۸۰۹ - ۱۸۹۷] ، بو یکی اعتقادک اهمیتنی آکلانیرکن : « بر معتقد ایچون ایمان نه ایسه بزم ایچون ترقی عتیقه سی عینی شیدر . هیچ کیسه بزدن بو اعتقادی آلاماز . چونکه دیغزک باش حقیقتیدر . » دییوردی . ایسته بو عتیقه نکه تأثیرله

هاثله انکیز برجهت کوروپورز . زیراسونجیلر و تکملر قایناغندن ایچنجه بشرینک کنجشدیکی شبه سزدر ، طبقی فاوستک کنجشدیکی کی . لکن عینی زمانده ، استقبال ایچون دها قورقونج بر اختیارلقی حاضر لاقنده در .

بویله جه ، سوردیغمز شوسؤاله : « کرک فردلر کرک برعضویت اولوق اعتباریله یاشاماسی و انکشاف اتمه سی مطلوب جمعیت نقطه نظرندن معشری حیات شرائطنک ترقیسی نه در ؟ » برقطنی جواب اولادیفنی کوروپورز . زیرا فردلرک حیات شرائطنک اییلشدیکی کوستره ن علامتلی ایلری به سورمک قولای ایسه ده بوعلامتلردن بعضیلرینک استقبالده زمهره نکه انحلالی عالم لرینی اشارت ایتدکلری محققدر . دیگر طرفدن استقبالی اییلشدرمک ایسته یین هر جمعیت حال حاضرده فداکارلقی اتمک مجبوردر . او صورتله که اجتماعی فاقیت و ترقی درجه سنی اولچمک ایسته یینلر بوفدا کارلقلرک ترازیده عظیم اغیرلقی تشکیل ایتدیکنی کورورلر . بز کورمیه حکمز بر استقبالی حاضر لاق ایچون بوکون صبرله وجارتنله جهد اتمه لی بز ، فدانی یتیشدیرن میوه سنی بیه جکنه امیددی اولمایان اختیارلرکی . بوسمی قبول اتمه مزک سببی چوجوقلریمزک و بوتون سود کلریمزک اوندن مستفید اولمالری آرزوسیدر . حیات ، نوخومی اکه بی برینه ، بیشی و محصولی طوبیلامانی دیگرینه نصیب قیلیور .

محمد عزت

تولداتک تناقصی موقت وایلك بردوره ایچون تفوق علامتی اولابیلیر ، فقط بو علامتک تمادبسی ، عائد اولدینی زمهره نکه ضعفه ویا محوسه اشارتدر . اتخارلرک ، داه الکثولک ترقی سندن ، یاخود عصی وروحی خسته لقلرک آرتماسنک بر فائق اولدینی بدیهیدر . لکنی بوفناقلرک بر خصوصیتی وار : اونلر اکثراً برمدنیک حیات سوبه سنی بوکسه لته ن ترقیلرک عکس تأثیری اولارق میدانه کلیور ، دها فضله زینکینک ، حرثک دها فضله تعممی ، فردلرک عاٹله محیطندن جیقوب دها فضله حریته مالک اولمالری ایله برابر مشاهد اولونویور . بوشانه و آیربلقلرک تزیادی ده بویله در . اولرده رفاه و حرث ایله برابر آرتییورلر . بوندن دولایی رفاه و حرثک دها مبذول اولدینی بوکسک صنفلرده بوشانه لر و آیربلالر آشای صنفلردن دها جوق کورولمکده درلر . آشای صنفلر نه نسبتده بوکسه لیرلر نه اونستده اولرده بوعلامتلرک آرتدینی کورولویور . مع مافیه سینه سنده اتخارلرک آرتدینی ، روحی خسته لقلرک انکشاف ایله دیکی ، کثول استهلاکنک چوغالدفنی و عاٹله رابطه لرینک که وشه دیکی بر جمعیتک نه استقبالی اولابیلیر ؟

اجتماعیاتجیلر جوق دفعه شو فکری ایلری سورمشلردر : ریوکسک مدنیت ، بالخاصه آتدینی ترقی آدیلری نتیجه سی اولارق انحطاطه واریر . بوادعا جوق دفعه بسط ابدلش ، حتی اونی اثبات اتمک ایسته یینلر ، باشقه باشقه نقاط نظرندن اولقله برابر ، مبذول دلیللر اورنایه قویمشلردر . روسو فساد اخلاق حقنده بارلاق صحیفه لر یازمشدر . اوکا نظراً اخلاق فسادینک سببی علوم و صنایعک انکشافیدر . « عقد اجتماعی » ، ولفنک نقطه نظرینه اشتراک ایله یین معاصرری دالامه ر بیله روسونک ، ایچنده بومدعاسنی درمیان ایتدیکنی اثرینک کندیسنه بوپوک بر شرف تأمین ایله دیکنی سوبله مشدر . صوک زمانلرده اجتماعیاتجیلردن غومیلوویج بر قومده مدنیتک خسته لقی باشلانغیجی اولدیفنی ادعا اتمشدر . دها کنیش برنقطه نظرندن ، آرهن دومون ، شوسؤالی سورویوردی : « معاصر مدنیت برزهر دکلیدر ؟ » و جواب ویر . ییوردی : خیر ، لکن اونده زهرلی بر عنصر واردر ، اوده عاٹله بی وطنی ، عرقی نظر دقته آلمایان فردی غایه جیلکدر . »

بوسورتله بشری جمعیتلرک مقدراتنده نوعما

مدنیت درجه ستنک بعضی علامتلی وارله اونلرک معناسی حقنده شبه لر و ترددلر حاصل اولابیلور : وفیات درجه سی ، حرث ، جرملرک مقدار ونسبی بوقیلدندر . دیگر طرفدن همان هرکس طرفندن بلاتردد مدنیت علامتی اولارق قبول ایدیلر جهت مادی رفاهدر . اولکی مقاله لریمزده تدقیق ایله دیکنم بونقطه لره علاوه ، یک معضل بر ماهیتده اولدقلری جهتله بر باقیشدن حیات شرائطنک ترقی سنی ، دیگر باقیشدن عینی زمانده تدیسنی افاده ایده یین علامتلی کوزدن کچیرمک لازمدر . تولدات ، اتخار ، عصی خسته لقلر و بونلر بوزندن وفیات ، بوشانه و آیربلقلرک مقداری بوجه دندر .

فی الواقع ، برمدنیتک قیمتی موضوع بحث اولدینی وقت تولدات رقلری ناسل تفسیر ایله ملی ؟ هرچ شبه بوق که بوکونکی مدنیت بر طرفدن دها فضله ثروت وجوده کتیریور ، و بو ثروتک داغیلماسنی تأمین ایدیور ، حیات سوبه سنی بوکسه لتیور ، دهموقرانجه فکری ، حرثی تعمیم ایله یور ، فقط عینی زمانده تولداتک آزالدیفنی کوروپورز . احوالده تولدات تناقصی برترقی به ، برصلاحه علامتیدر ؟ برخیرمی بوقه بر شریدر ؟ بوتناقصی ایی برشی عد ایده نلر چوقدر ؟ بو سایه ده عاٹله باباسنک یوکلرینک خفیفله دیکی ، بناء علیه عاٹله نکه مادی حیات شرائطنک دوزمه سی ، شخص بشره دها فضله اعتنا کوسترله سی ، حیات فاوغاسنده هرکک مساعد شرائطله اورنایه جیبارق استعدادینه کوره موقع الده اتمه سی ممکن اولاجقدر طن اولونیور . حالبوکه تولداتک آزالسیله نه ایله الامر جمعیتک محو اولاجفنی دوشونلر بونی بر فلاکت عد ایتمکده درلر . ایستر ایسته مر آرز چوجوق دنیایه کترین مللر جوق چوجوق کتیره نلره برکون مغلوب اولاجقلردر . بومثله مملکتک آتینی دوشونلری دائماً علاقه دار ایدر . « انحطاط حالنده اولمایان بر مدنیتک اوصافی نه در ؟ » سؤاله قارشی رومانجی پول بورژوا شوجوایی ورییور : « بر مملکتک جوق وکوزلر چوجوقلر یتیشدیرمه سی وشجیع هرکملر میدانه قویماسی ... » وادعا ایدیور که بوا یکی دستوری تحلیل ایدن کیسه بوتون فردی و اجتماعی فضیلتلری اونده مندیج کورور . دیمک که بورژوه کوره اعظمی مقداره تولدات اجتماعی ترقینک بر علامتی عدا اولونویور . بو درجه ده بارز تناقضلر قارشیسنده تولداتک آزالماسنک برمدنیتک تعالی سته می ، تدیسنه می علامت اولدیفنی کسدرمک مشکدر . احتمال شوسوبله نه ییلیر :

درکه (اوکوست قوت) ، (۱۸) نجی عصر
فکریاتیجیلرینک آلابیلدیکنه ترقی و انقلابیقلارین
معارض اولقله برابر ترقی عقیده سنه صادق قالارقی
مشهور اولان « اوج حال نظریه سی » ایله فکر
تاریخیزمک متادی برترقی کوستردیکنی اثباته چالشمادی .
و فی الحقیقه اسکی مفکوره واسکی قیمت ییقلدیجه
یکیلرله دوغرو یورو مکدن باشقه چاره قالمایوردی .
بناء علیه (۱۹) نجی عصرک متفکرلری ده چار ناچار
ترقی مفکوره جیلری اولاجقلردی . یالکیز بو عصرده
علمدن ترقی بکلرینلرک بر طریقته طوبیلاغش
دکلردی . بونلرک بر قسمی « علم سایه سنده ترقی »
دیدکلری زمان بوندن فیزیک ، کیمیا ، صنایع ،
مطبعه و ده موقراسی قوتلرینی آکلایورلردی . (بيشله) ،
(هوغو) ، (هرتلو) بوزمه دندیلر . (زمان)
[۱۸۲۳ - ۱۸۹۲] ، « علمک استقبالی » [۱۸۴۰]
نام اثرینی بو احتیاجله یازمشدی . دخی علملرک
کفایتلرلکنی کوره رک لاییک علملره حرص ایله
ساریلان (زمان) : « علم ایله ترقی ایتمک عقیده سنک
نه بایه اولورسه اولسون محافظه ایدیلرله سی » قناعتده در .
چونکه : « علمک وظیفه سی کنندی برنسیپلرله
جمیعی اصلاح ایتمکدر . » باشقه بر تعبیرله علم ،
انسانک افعولسی و بشریتک رهبریدر . اونجه علم
عقیده سی ، پیغمبرلرک « عقیده » و « قانون » لری
مثابه سنده در . « علم سایه سنده ترقی » نک دیگر
زمره سی ایسه علم دیدکلری زمان بوندن اجتماعیات
وانضباطی قصد ایدیورلردی . (اوکوست قوت)
و (لوبله ی) [۱۸۰۶ - ۱۸۸۲] مکتبک قاتولیک
اجتماعیاتجیلری ایله (موراس) مکتبک بکی مونارشیدستلری
بوزمه دندیلر . حتی (زمان) بیلر برنجی زمره دن
زیاده ایکنجی زمره نک مالیدر .

(۱۹) نجی عصرک ایکنجی نصفه یعنی (۱۸۵۰) دن
(۱۸۹۰) قادار (سپه نهر) [۱۸۲۰ - ۱۹۰۳] ک
تکاملجیلرکله داروه نیزمک حاکم اولغه باشلادی
کورولور . داروه نیزمک ایلاک تأثیرلری یوقاریده
کوردیکیز کی مدعش بر بدینلک وادبسنده اولمشدی .
(سپه نهر) ایسه تکاملجیلرکنی تصور و تثبیت
ابتدییکی زمان (داروه) ک آنا اثرلرندن هیچ
برسی هنوز نشر اولوغش دکادی . بو اعتبارله
(سپه نهر) ک تکاملجیلرک (لایلاس) ک نه بولوز
فرضیه سی ، (لامارک) ک ترانسفورمیزی ، ترینک
سوسبولوژیک مذهبی و محفوظیت قدرت برنسیپی کی
درت بویوک فرضیه نک بر ترکیبی در . فلسفه نک غایه سی
علوم جزئییه نک حاصله لری اولان خصوصی ترکیبلرک
هیئت عمومی سی احاطه و توحید ایدیه جک کلی بر
ترکیبک انشاسنده کورن بوفیلسوف آرتق ترقی فکر
وقانونتی شو ویا بوعلملرک تاریخندن ویا علی الاطلاق
تاریخی بر استقراردن استخراج ایله اکتفا ایتوبوب
اونی بوتون حادثه لره یعنی کاشته تشمیل ایتکه امکان
اولوب اولمادیغنی آرایه جقدی . فضله اولارقی دین
اعتباریه « مقدرات ازلیه » و « هدایت ربانیه »
عقیده لرینی قبول ایتمین و « مه تودیت » دینلر بر
بروستان مذهبته مع عائله سالک اولمق سیاست اعتباریه ده
لیبرالیزمه منسوب بولونمق (سپه نهر) ک ترقی و تکامل

فکرلرینه بام باشقه بر خصوصیت و برمه سی ایجاب
ایدیوردی . بویوک سنایمک انکشافله اک کنیش
برایش بولومه اوغرایان انگلیز جمیعی طبیعتله ده
زیاده فرقیلاشمش بر جمیعی بنیه سی اکتساب ایدیور
بوفرقلیاتی یکی حریتلره و یکی بر غایت یعنی بونولک
آهنکته افتقار ایدیوردی . منسوب اولدینی مذهب
و سیاستک شعور و مشروعیتنی زمانک علملرله
تألیف ایتک ابسته بر علاقه دن حرکت ایدن بو
فیلسوف ، اولای بر طرفدن آلمان رومانیک فلسفه سی
انکلتزده تمثیل ایتش اولان شاعر و فیلسوف
(Coleridge) [۱۷۷۲ - ۱۸۳۴] و مشهور
(قارلایل) [۱۷۹۵ - ۱۸۸۱] لردن ملهم اولمش ،
دیگر طرفدن ده انگلیز ارضیاتجیسی (Lyell) [۱۷۹۷ -
۱۸۷۵] ک « جغرافیا برنسیپلری » فی مطالعه ایدیه رک
خلقت نظریه سنک معاکسی اولان تکامل نظریه سی
قبول ایتشدی . « حکومتک فعالیت داره سی » نامیه
(۱۸۴۱) ده نشر ایتدیکی ایلاک تدقیق ، منسوب
اولدینی سیاسی فرقه نک اعتقادلرینی افاده ایدر ،
« سنایک سوسیال » [۱۸۵۰] نام اثری ده ممکن
اولان اکایی اجتماعی تعضوک ، دولت رولنی اصغرییه
ایندیرن و فرده ممکن اولدینی قادار جوق حریت
ویرن بر تعضو اولاجقنی سویلر . آلمان رومانیزمک
وبالحاصله (شلینگ) ک تأثیرله اورتودوکس (به نام) -
جیلرک اخلاقک اساسنی حظده و عدالتک اساسنی
فائده ده کورن و جمیعی ذکاتک متأمل قومینه زوئلری
حاصله سی کی طانیان انتقادی بر ذهنیه جیلکی تنقید
ایدیه رک (شافته سوری) و (شلینگ) لره امتثالاً
خیر و شری تمیز ایدن و هر درلو معافله و فائده
حسابلرینه ارجاعی ممکن اولایان اخلاق بر حسک
انسانده موجود اولدینی قبول ایدر . بونک ایچون ده
(آدام سمیت) کی اخلاقی حسک منشائی سه نیاتیده
کورور و عدالتی ده بو حسدن اشتقاق ایتدیرر .

حیاتیاتک ویتالیزم نظریه سندن ملهم اولان
آلمان رومانیک فیلسوفلری ، اک باشده (شلینگ)
اولاق اوزره ، حیات و جمیعی غیر شعوری و دینایمک
بر فعالیت حالده کورورلر . اولرله جه بوفعالیتیه غیر
شعوری بر تکامل ایله کیتدیکه فردیه شیر واونستنده ده
غایت یعنی مکمل بر آهنک قازانیر . حیات و جمیعتک بو
صورتله فردیه شوب آهنکشمه سی (سپه نهر) ک
لسانده فرقیلرشمه : differentiation و تعاضو :
integration تعبیرلرله افاده اولونورکه بو انشاده
انگلیز جذری لیبرالیزمی ده اجتماعی حیاته بو غایه
تعقیب ایدیوردی .

(سپه نهر) ده احوکرامعاصر حیاتیاتجیلری ده
تدقیق و بونلرده رومانیکلرک حیات تلقیلرندن ده
« یخ بر جوق جهتلرده ضد بر حیات تلقیسی بولونجه
اوابده البست تاقی ایله بوره البست تاقی فی مزاج
وتألیف ایدیه جک بر ترکیبه قویولدی . مشهور انگلیز
طبیعیاتیجیسی (ریشار داووه) [۱۸۰۴ - ۱۸۹۲] ک
درسلرنده کورمشدی که : « سافل ذوی الحیاتک عالی
ذوی الحیاته کچیشلری عضوینک اقسامی آراسنده
کیتدیکه بویون بر فرقیلاشمه و متقابل تابعیتی برلکده

کتیریور . بونک اوزرینه (سپه نهر) بر طرفدن
بونظریه یی ، دیگر طرفدن ده انواعک تصنیفه حقیق
بر علم تکون بایه سی ویرن و عینی زمانده بو تصنیفی
برسلسله مراتب کی کوستره رک سلسله نک ذروه سنه
انسانی قویان ترانسفورمیزی آله آلدی . و انگلیز
جمیعتک کنیش ایش بولوی نتیجه سنده واضح
فرقیلر قازانمیشنی ایلاک نظریه یه استناداً سافلکدن
عالیه کله کچمه سنک بر نشانه سی صایدی . خارجی محیط ،
همارسه وورانت کی تأثیرلرله فائده لی عضو و افولولرک
انکشاف ایدوب مضرلرینک ضوره اوغرا دیغنی
وتکاملک بالنتیجه محیط ایله کیتدیکه هم آهنک برکاله
واصل اولقده بولوندیغنی سوبله مک واران ترانسفور-
میزی کورن (سپه نهر) آرتق رومانیکلرندن
ملهم اولدینی درونی ، غیر شعوری و بنفه تکامل
فرضیه سی ترک ایتدی و (۱۸۵۲) ده آلمان
طبیعیاتیجی و جغرافیاجلرندن (فون بائر) [۱۷۹۲ -
۱۸۷۶] ی او قورکن بونده تکاملجیلکی افاده ایدن
وجیز و صریح بدستور کوردی : « فردی عضویت
متجانسلکدن غیر متجانسلکه دوغرو تکامل ایدر .
شیمدی بدستور ایله آلمان رومانیکلرینک « فردیشمه
یاخود فرقیلاشمه نسبتنده آهنکشمه » دستورینی
« ترقی ، قانونی و سبیلری حقدن بر قلم تجربه سی »
[۱۸۵۷] نامیه نشر ایتدیکی بر اثرده مزاج ایدیه رک
مادی ، حیاتی ، روحی و اجتماعی بوتون عضوینلرک
تکامللرینی بو ایکی دستور خلیطه سیله یعنی « بوتون
کائنات عضوینلری متجانسلکدن غیر متجانسلکه
فرقیلاشمه و تعاملاشمه صورتیه کیده ر » دستوریه
ایضاح ایتکی فلسفی مساعینک بر پروغرامی اولارقی
تعیین ایدر . بو فیلسوفه کوره کائناتک نه متعال بر
علت غایه سی ، نه ده انسان ایچون حاضر ایدیشلکی
اولایوب استحاله لری انشاسنده انسانی وجوده کتیرمشمه
بونیه ده ده کیشیدیر بیلیر و یا ده ایلری به ده
کوتوره بیلیر . فقط محقق تکامل ، کندنده مندرج
و غیر قابل اجتناب قانونلرله دائماً عینی اولان بر
استقامتده و مطلق بر وجهه ده یورور . بونکله برابر
تجربه و علم بزه بواسطه متله مادی و معنوی صلاح
بشر استقامتک عینی اولدیغنی کوسترر . علم نقطه
نظرندن بایلیجه سعادت بشر تکاملک اصلی اولایوب
تالی و عارضی بر حاصله سندن فضله برشی دکلدیر .
تکامل قانونی اساساً کله نک آنتروپوورفیک معناسیله
برترقی قانونی دکله ده کائناتک طوئدینی بولده - که
بویول نه اولورسه اولسون - ترقی ایتسکدره باشقه بر
شی یابامدیغندن تکامل ، مطلق معناسیله ترقی دن باشقه
برشی اولمقده در .

بوکونکی علمزه نظراً بوتون موجودات متادیاً
تکامل یعنی تحاول ایدر . و بوتخاول نهایت « سپه نهر »
تکاملجیلکی « سایه سنده متعال و یادوغرو دن دوغرویه
اولماسه ده عارضی و تالی حاصله سیله برترقیدن عبارت
اولدقدن صوکر ترقی فکری « قانونلرک قانونی »
یعنی کائناتک بوتون حادثه لرینی محیط بر « دستور کلی »
اولمش بولونیورکه ترقی عقیده سی ایچون بوندن ده
مظهریتلی بر طالع تصور ایدیلرله مزاجاً بوطالع بر

آتوم و اشيا نك ماهيتي

علمي بحثلر :

— اشياي تركيب ابدن آتوملر —

(سير ويليام براغ) نوبل قيزيق مكافاتي آلمش بوكسك بر علم آداميدر . بو ذاتك « اشياي تركيب ابدن آتوملر » ، « غازلرك ماهيتي » ، « مايملرك ماهيتي » ، عنوانلري آلتنده يامش اولديني و بويوك بر رغبته مظهر اولديني ايچون تجربه لره عائد شكللره برابر نشر ايدلش اولان قونفهرانس لرني « حيات » ايچون ترجمه ايتكي موافق بولدي . علمك اك بوكسك نظريه لرني تماس ابدن بو موضوعلري عالمك لسان و قلمي هر كك آكلابايله چكي بر شكلده ايشله مشدر . « حيات » قارلرنيك تعاقب ايدمك اولان بر قاج مقاله ي ذوقله او قوياچق لرنيه ايتير . « اشياي تركيب ابدن آتوملر » قونفهرانسي بونسخه ده نشر ايديبورز . « رويال اينستيتوشون » ده كيميا پروفه سوري و « ده وي وفارته ده » تحريات لابور اتواري ديركتور

سير ويليام براغ

جقدر . « آتوم » بارچالانماز معناسي و برمكده در . ايكي نقطه نظر آراسنده بويوك بر فرق موجوددر . بيرنه كوره ، ماده نك بيه سني تدقيقده نه قدر ايلري كيديليرسه كيد . يلسين ماده يي تقسيمه ، قدر دوام اولونورسه اولسون ماده نك بداينده كي ماهيتك دكيشديكنه دلالت ايدمك بر نتيجه اده ايديله من ، جالب دقت يكي برشي كوروله من . ديكر بر نظريه يه كوره ايسه بيلديكمز كي اشيا نك ماهيتي ، كنديليري تركيب ابدن آتوملرك خاصه لرنيه تابعدر . ممكن اولديني تقديرده آتوملرك فاصل شيلر اولدق لرني كشف ايتك اك مهم واك جاذب بر مسئله تشكيل ايدر . طبيعتك قوانينني تدقيق ايتدي سوه نلر ايچون بر تجربه ساحه سي تشكيل ايتك اعتباريله لوقره تيوس فرضيه سنك حقيقتنه ده فاضله ياقلاشمقده بولنسي شايان تشكردر .

بونكله برابر لوقره تيوسك صوك عصرده كيميا و فيزيق ساحه سنده مهم ترقياته نقطه عزيمت تشكيل ابدن آتوم نظريه سنك صوك شكلنه دائره ييچ بر فكري بوقدي . لوقره تيوس دنيا ده موجود آتوم نوعلرينك معين و محدود مقدارده بولونديني و بر جنس دن اولان آتوملرك بر بيرنه تماميله بكمزه ديكني تصور ايدمه مشدي . بوسوك تاق يكي و بوتون مسئله يي جوق ده بيسط بر شكله صوققده در . بوسورتله نامتناهي عددده مختلف جزءلرك خواصني آراياجق برده ياكز بر قاج جنس آتومك خاصه لرني تدقيق ايتك كافي كله جكدر .

بو كونكي معلوماتك وسعتنه نظراً بوتون دنيا يي و دنيا ده موجود هر شيئي ، كاشاني تركيب ابدن مختلف الجنس آتوملرك عددده دوقسان قادارد . بر ماده نك تركيبينه بوجنسلردن بعضيلري فاضله مقدارده و بعضيلري ده آز مقدارده داخل اولور . بو تركيبه اصل شايان حيرت جهت آتوملرك يالكز انشا عنصرلريني دكل بنايه لازم اولان هر درلو مالزمني تشكيل ايتسي در . آتوملر بناده يالكز طوغله دكل عيني زمانده چنتو ، آلان وادوات حتي پلاندر .

مشهور لاتين شاعري لوقره تيوس Lucretius « اشيا نك ماهيتنه دائر » « De Rerum Natus » عنواني بر رساله يي ايكي سنه اول يازمشدي . لوقره تيوس بو اثرنده طوبراق ، صو ، هوا و بالجله اشيا نك كوچوك جزؤلردن ويا ذره لردن تركيب ايتش اولديني ، هر جزئك كوروله ميه جك درجه ده كوچوك اولديني و بالعموم ذره لرك سرعتله حر كنده بولونديني بر فرضيه اولاراق اوزنايه آتمشدي . مادي شيلرك خاصه لرني ايضاح ايچون ده بوفرضيه اك كافي اولديني كوسترمكه چالشمشدي . فقط بوفرضيه ايله تعارض ابدن بر طاقم نظريه لر وار ايدى . بونظريه لره كوره بو واديدنه كي تدقيقات نه قدر تعميق ايديليرسه ايدلسون ماده نك ذروي بر نسجي بولونديني دائر بر دليله تصادف ايتك ممكن دكلدي : مثلاً بر قاب ايچنده كي و داملالره تقسيم اولونسه ، هر بر داملاله ده كوچوك داملالره آيبريله و بوترزده دوام ايدله نهايه الهايه اك كوچوك جزؤك صوبك عموم خاصه لرني حائر بولونديني كوروله جكدر . لوقره تيوسك نقطه نظرينه كوره تقسيم عمليه سنه كافي درجه ده دوام ايدلديكي تقديرده نهايت آتوملر آله ايدلش اولالا .

حقيقتيدر ، بوقسه (۱۹) نجى عصرك اك مترقي و بالنسبه اك مسعود محيطنك ساده جه بر عكس صداسيدير ؟ بومعضل و معظم سؤالك حقيقي جواني زماندن باشقه كيمسه دن انتظار ايدمه يه جكمز ايچون عجله حكملري بر طرفه براقبورم . واقعه شودرله رقي عقيده سي (سبه نهر) له صوك توتريخي بولارق بوتون بر فائات فلسفسي حالي آلمشدر . بدينلكدن ذوق دويان متفكرلر ايچون بودرجه رقي نيكيينلكي مفكره نك بر آفتي كي كورونورسه ده بونكله امر واقع بوزولاش اولماز . نرده قالدي كه بدينلرده كندى تمايللر نه بوندن ده آزجسارت كوسترمش دكللدر .

مصطفى شليب

چونكه ماده نك ياپي سنده اولنردن ماعدا هيچ بر مالزمه موقع طوغش دكلدر . ايشته بو سببدن طولايي بز آتوملرك نه يه بكمزه دكلرني نامتناهي شكلر وجوده كتيره بيلملي ايچون داخل بنيه لرنيك نه دن عبارت اولديني آراق مجبوريتنده يز . حال حاضرده آتومي لوقره تيوس دن ده اي آكلابورز . بناء عليه حيرتمزده اوكا نسبتله ده دريندر .

يكن عصرك صوك ربمنده حد ذاتنده آتومك تشكلاتي ده ياقيندن تدقيق خصوصنده بزه ايكي يكي عامل يارديم ايتمشدر . بولرك بري فعاليت انشاعيه (Radio activité) ديكرى X شعاعلريدن . قونفهرانسك غايه سي بو عالملرك بزه نه صورتله يارديم ايدمك كوسترمك و آجدق لري يكي عالمي تصوير و توصيف ايتمكدن .

صوك ربع عصرك حلوندن اول علمي ترقياته اساس تشكيل ابدن و هر بري ايجه تأسس ايتش بولونان باشليجه اوچ بويوك پرنسيپك موجود اولديني سويله بيليرز . بو پرنسيپلردن برنجيسي ، اوله ايضاح اولونديني وجهله آتوملرك محدود عددده مختلف غروبلره آيبريلابيلملي در . ايكنجيسي آتوملري بر نقطه اطرافنده طولايان قوتلرك موجوديتيدر .

اوجونجيسي بالعموم آتوملرك وحتى بر ماصه ويا بر كاغد بارچه سي كي تماماً آسوده كورون اشيا نك آتوملرينك بيله دائمي حر كت حالنده بولنسي در . بو پرنسيپلر حال حاضر نظري و عملي علمك اساسي تشكيل ايتمشلدر . اك مركب نظري تدقيقات و هر درلو صنايعي فعاليت اوزرينه مؤثر اولمشلدر . واقعا حرارتك قدرت حر كيه نك نتيجه و معادلي اولاراق طانغاسني ديكر بر طاقم نظريه لر تشويش ايتمشلدر . بونكله برابر سالم فكلرلي تويج ايدن كيمسه لره اكسيك اولامشدر . بولردن بري اون يدنجي عصرك مشهور عالمي هوك (Hooke) در .

بو ذات ديوركه : حرارت بر جسمك جزؤلرينك بك سريع وشدتلي اولاراق حر كت ايتسندن باشقه بر شي دكلدر . بونك نتيجه سي اولاراق بر جسمك جزءلري او قدر كوشك اولاييليرلركه جسم سيال بر حاله كله بيلير . مثلاً بر طاباق قومي سره تله صارسيلقمده بولونان بر مسند اوزرينه و ترامپت دكنكلرله شدت و سرعتله ووريلان ترامپت دريسي اوستنه قويالم . بو تقديرده طاباقده كي قوم تماماً سيال بر حاله كلير . آرتق بارماغكزله قوم طبقه سنده بر دليك آچامازسكز . چونكه آچديفكز دليك هان او آنده قاپاير . وقومك سطحى دوزه ليورر . كذا لك بوقومك ايچنه مانطار كي خفيف بر جسم كومه مەزسكز . في الحقيقه مانطار در حال سطحه جيقار و سو اوستنده ايتش كي بوزره ، فقط قومك سطحنده بر قورشون بارچاسي كي آغير بر جسم دوردير امازسكز . بو جسم در حال كومولور و عاداتا صوده اولديني كي باتوب ديبنه ايتير .

قونفرانس اناسنده ياپيلان ايلك تجربه بو نقطه يي تصوير و ايضاح مقصديله ايدى . ۱ و ۲ نومرولي رسملر بو تجربه يه دائردر . قطري اون